

TAIDETTA PITKIN JA POIKIN
-Kulttuuriaitan taidekasvatusprojekti tekijöiden
silmin

Katri Tarnanen
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)
11/2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä(t) Katri Tarnanen	
Työn nimi Taidetta pitkin ja poikin –Kulttuuriaitan taidekasvatusprojekti tekijöiden silmin	
Työn ohjaaja(t) Molla Walamies, Sanna Pekkinen	Sivumäärä 39
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyönäni laadin kartoituksen Jyväskylän Kulttuuriaitan <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> -projektiin sen toimijoiden silmin. Opinnäytetyö toteutettiin työelämälähtöisenä ja työn tilaajana oli Kulttuuriaitta. Kulttuuriaitta on osa valtakunnallista Taikalamppu -verkostoa. Kulttuuriaitta tukee ja kehittää lastenkulttuuria seitsemän kunnan alueella Jyväskylän seudulla.</p> <p><i>Taidetta pitkin ja poikin</i> -projekti on monivuotinen ja se toteutetaan yhteistyössä taiteen perusopetuksen yksiköiden ja peruskoulujen kanssa. Projekti koostuu monitaiteisista työpajoista, jotka toteutetaan koululuokissa. Taiteen perusopetuksen opettaja ja luokanopettaja suunnittelevat yhdessä tapaamiskertojen määrän ja tuntien keston. Projektin punaisena lankana toimii vuosittain vaihtuva yhteinen teema, jota käsitellään eri taideaineita sekoittaen ja yhdistäen. Tästä syntyy projektin kantava ajatus monitaiteisuudesta.</p> <p>Kulttuuriaitalla on tarkoitus kehittää <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> -projektia toimivampaan ja kaikkia toimijoita tyydyttävämpään suuntaan. Opinnäytetyössäni haastattelin projektissa toimijoita ja keräsin palautetta heidän kokemuksistaan projektissa. Haastatteluissa hain tietoa toimijoiden tavoitteista sekä kartoitin mahdollisia esteitä näiden toteutumiselle. Tein haastattelut toukokuussa 2008. Opinnäytetyöni tavoitteenani on kehittää projektin toimivuutta projektiin osallistuvien teemahaastatteluiden pohjalta.</p> <p>Teemahaastatteluista kävi ilmi, että toimijat ovat tyytyväisiä projektin käytännönasioihin. Monitaiteisuuden merkitys ja sen toteutuminen projektissa jakoivat mielipiteitä. Haastateltavien mielestä projektin toimintamallin rakennetta voisi muuttaa joko yhden päivän tai viikonlopun mittaiseksi työpajakokonaisuudeksi. Haastateltavat toivovat, että työpajoista raportoitaisiin tarkemmin ja että raportit julkaistaisiin kaikkien projektissa toimijoiden luettavaksi.</p>	
Asiasanat Taidetta pitkin ja poikin –projekti, Kulttuuriaitta, taidekasvatus, lastenkulttuuri	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural Management and Production Degree Programme

ABSTRACT

Author(s) Katri Tarnanen	
Taidetta pitkin ja poikin –Kulttuuriaittas art pedagogies project in the eye of its activators	
Tutor(s) Molla Walamies and Sanna Pekkinen	Number of pages 39
Abstract <p>The main goal of the thesis was to create a research on the <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> project. The thesis was made for the Kulttuuriaitta, the cultural centre for children and young people. The Kulttuuriaitta is part of the Taikalamppu, which is a nationwide network. The Kulttuuriaitta aims to develop and support children's culture in Jyväskylä region.</p> <p>The <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> project is carried out in cooperation with teachers of different types of arts and elementary school classes. The project consists of multi-art workshops and it has a different theme every year. The goal is to create art around the theme using different types of arts and artistic methods.</p> <p>The Kulttuuriaitta wants to develop the <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> project in a more functional direction. That way it would be more satisfying to those are involved with the project. In my thesis I interviewed those who work with the project; teachers of basic education of art and school teachers. The main purpose was to ascertain their thoughts about the project. My thesis therefore aims to develop the <i>Taidetta pitkin ja poikin</i> project.</p> <p>The interviews reveal that school teachers and teachers of basic education of art are content with the project's practical procedures. The meaning of multi-art and its actualization opinions were split. The interviewees came up with ideas for improvement. They think that the project could work as a one day workshop ensemble or as a camp. The interviewees hope that those who work in the project would write a report of their workshops. They think that it would be important that the reports would be somewhere to see. This way everyone could see what the others have done in their workshops.</p>	
Keywords Taidetta pitkin ja poikin project, Kulttuuriaitta, art pedagogies, children's culture	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 TAIDETTA PITKIN JA POIKIN -PROJEKTI	7
2.1 Taidetta pitkin ja poikin -projektin taustaa	7
2.2 Taidetta pitkin ja poikin -projektin nykytilanne	8
2.2.1 Taikalamppu	10
2.2.2 Kulttuuriaitta	11
2.2.3 Monitaiteisuus	12
2.2.4 Taidekasvatus	13
2.2.5 Lastenkulttuuri	14
3 AINEISTON HANKINTA JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
3.1 Menetelmät	15
3.2 Teema-alueet ja haastattelukysymykset	16
3.3 Teemahaastateltavat ja haastattelutilanteiden arviointi	17
4 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	18
4.1 Toimijoiden palaute	18
4.1.1 Kokemukset	19
4.1.2 Toimijoiden väliset suhteet	20
4.1.3 Tavoitteet projektissa	23
4.1.4 Monitaiteisuus	24
4.1.5 Projektin ongelmakohdat ja kehitysideat	27
4.1.6 Unelmiesi Taidetta pitkin ja poikin -projekti	28
4.2 Palautteen tarkastelu	29
4.3 Pohdinta	33
5 TAIDETTA PITKIN JA POIKIN -PROJEKTIN TULEVAISUUS	35
LÄHTEET	36
LIITTEET	38

Liite 1: Työpajojen tuntijärjestely -esimerkkejä

Liite 2: Haastattelulomake

1 JOHDANTO

Lastenkulttuuripalvelut ovat merkityksellinen osa lasten hyvinvointia. On tärkeää, että lapsilla on sama oikeus tuottaa ja kuluttaa kulttuuria, kuin muillakin yhteiskunnan jäsenillä. Lastenkulttuuri on melko nuori kulttuurin osa-alue, mutta tärkeä silta lasten ja aikuisten maailman välillä (Hakkola, Laitinen, Ovaska-Airismaa 1991, 8). Taikalamppu verkosto ja Jyväskylän seudulla toimiva Kulttuurialta tukevat ja kehittävät lastenkulttuuria.

Taidetta pitkin ja poikin –projekti on yksi Kulttuurialtan pitkäaikaisimmista projekteista. Projektia on toteutettu vuodesta 2003 lähtien. Projekti koostuu peruskoulujen luokille pidettävistä monitaiteisista työpajoista. Näissä työpajoissa yhdistetään kolmea eri taidelajia yhteisen teeman avulla ja näin häivytetään taiteiden välisiä rajoja. Työpajojen ohjaajina toimivat taiteen perusopetuksen opettajat, jotka vievät projektin koululuokkiin. Opinnäytetyössäni puhun taideohjaajista, sillä kaikilla työpajojen ohjaajilla ei ole pedagogista pätevyyttä.

Projekti on tällä hetkellä muutoksen alla. Perinteisiä toimintatapoja on kyseenalaistettu ja yritetty tällä tavoin hakea uutta intoa projektiin. Vuosi 2010 on ensimmäinen, jolloin projektia ei järjestetä sen perinteisellä mallilla. Kulttuurialta haluaa kartoittaa projektin toimijoiden tavoitteita ja mielipiteitä projektista ja sen tulevaisuudesta.

Opinnäytetyönäni kartoitin *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin toimijoiden mielipiteitä projektista. Selvitys pohjautuu keräämäni haastattelumateriaaliin. Opinnäytetyössäni näkyy vahvasti kehittävä, toimintatutkimuksellinen ote. Toimintatutkimuksessa on yleistä käytäntöihin suuntautuminen, muutokseen pyrkiminen ja tutkittavien osallistuminen tutkimusprosessiin (Kuula 1999, 10). Työni tarkoituksena on kehittää projektia sen toimijoiden kokemusten ja ajatuksien pohjalta.

2 TAIDETTA PITKIN JA POIKIN -PROJEKTI

2.1 *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin taustaa

Taidetta pitkin ja poikin -projekti on Kulttuurianton yhteistyömuoto taiteen perusopetuksen yksiköiden kanssa. Taiteen perusopetus on merkittävä lastenkulttuuripalvelu, joka antaa lapselle välineitä itsensä ilmaisuun. Taiteen perusopetus on koulun ulkopuolista lapsille ja nuorille tarkoitettua taidekasvatusta. Taiteen perusopetus etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle ja antaa lapselle valmiuksia hakeutua tulevaisuudessa alan koulutukseen. (Opetusministeriö 2009.) Jyväskylän seudulla taiteen perusopetusta tarjotaan musiikin, tanssin, kuvataiteen, arkkitehtuurin, käsityön, teatterin- ja sanataiteen alueilla. (Jyväskylän seudun lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 2005, 15.)

Työpajoissa tutkitaan yhteistä teemaa kolmen eri taiteenlajin keinoin. Taiteen lajeina projektissa ovat sanataide, teatteri-ilmaisu, tanssi, musiikki, kuvataide ja käsityö. Taideohjaajat ja luokanopettajat suunnittelevat yhdessä työpajojen tuntirakenteen. (Liite 1, tuntirakenne). Jokaiselle taideohjaajalle tulee kuusi tuntia opetusta yhtä luokkaa kohden. Tunnit voidaan jakaa kahteen tai kolmeen tapaamiskertaan yhtä taidelajia kohden. Esimerkiksi sanataidetta voi olla kahtena kertana kolmen tunnin ajan tai kolmena kertana kahden tunnin ajan. Ohjaajat ja luokanopettajat voivat sopia, että työpajat pidetään kaikki erillisinä kokonaisuuksina. Tällöin työpajojen kokonaiskestoksi tulee 18 tuntia. (Kesäniemi 2009.)

Viime aikoina tuntirakennetta on suunniteltu siten, että taiteenlajeja on yhdistetty. Esimerkiksi sanataiteen ja käsityön työpajoja voidaan pitää yhtäaikaaisesti kolmena kertana kahden tunnin ajan ja kuvataidetta omana kokonaisuutenaan kolmena kertana kahden tunnin ajan. Tällöin työpajakokonaisuuden kestoksi tulee 12 tuntia. (Kesäniemi 2009.)

Taidetta pitkin ja poikin -projektin teemat vaihtuvat vuosittain. Aiempien vuosien teemoja ovat olleet *Mistä kivi uneksi?* (2003), *Rytmi* (2004), *Kaupunkiväriä* (2005), *Salainen puutarha* (2006), *Veden tarina/muodonmuutos* (2007) sekä

Peili (2008-2009). Vuosittainen prosessi alkaa Kulttuuriantan pyytäessä ilmoittautumiset kouluista. Projektia tarjotaan sekä ala- ja yläkouluille. (Kesäniemi 2009.) Projekti vie kuitenkin niin paljon aikaa, etteivät yläkoulut ole voineet siihen täysipainoisesti osallistua.

Kulttuurianta ottaa yhteyttä myös taiteen perusopetuksen yksiköihin ja jakaa ilmoittautuneet ryhmät eri taiteenalojen taideohjaajille. Kulttuurianta järjestää suunnittelukokouksen, jossa ovat läsnä taideohjaajat ja opettajat niin halutessaan. Opettajat ja taideohjaajat suunnittelevat itse käytännönasioista sekä päättävät työpajojen aikataulutuksesta. Suunnittelu ja aikatauluasiat pitää saada sovittua luokkien lisäksi kuuden eri taiteilijan kanssa. Jokaiseen luokkaan tulee kolme eri taiteenalaa ja niistä jokaisesta 1-2 taiteilijaa. (Kesäniemi 2009.) Projektin aikataulujen sopiminen on tuottanut vaikeuksia taideohjaajille sekä luokanopettajille. Toimijoiden erilaisten aikataulujen vuoksi uhkana on usein, että työpajojen täysipainoiselle suunnittelulle ei jää tarpeeksi aikaa.

Työpajat toteutetaan kouluissa tai taiteen perusopetuksen yksiköiden tiloissa. Taiteilijat raportoivat työnsä Kulttuuriantalle. Kulttuuriantan yhtenä ongelmana on ollut palautteen ja raporttien keruu. Aina niitä ei kaikilta saada. Opettajat voivat jättää sähköpostilla palautetta työpajoista. (Kesäniemi 2009.)

Taidetta pitkin ja poikin -projektin juuret ovat taiteen perusopetuksen yksiköiden ja opetuspalveluiden yhteistyössä. Vuonna 2003 Kulttuurianta tuli osaksi Taikalamppu -verkostoa ja samalla projektista tuli yksi Kulttuuriantan kehittämiskohteista. (Kesäniemi 2009.)

2.2 Taidetta pitkin ja poikin –projektin nykytilanne

Projektia kehitetään nyt toimivampaan suuntaan. Vuonna 2008 projekti koki muutoksia ilmoittautumisten ajankohdan suhteen. Perinteisesti koulut ovat hakeutuneet projektiin mukaan keväällä ja työpajat on toteutettu syksyllä. Nyt ilmoittautumissysteemiä muutettiin siten, että ilmoittautumisia otettiin vastaan syksyllä 2008 ja työpajat toteutettiin keväällä 2009. Syynä tähän oli se, että kouluvuosi on niin taiteilijoille kuin opettajillekin parempi rytmitys kuin

kalenterivuosi. Teemana oli peili, jonka kautta käsiteltiin muun muassa toistoja, heijastuksia, vääristymiä, kuvia ja kuvatuksia. Poikkeuksena aiempiin vuosiin, taideohjaajat järjestivät nyt enemmän yhteisiä opetuskertoja. (Kesäniemi 2009.) Työpajat, joissa käsitellään kahta tai kolmea taidelajia yhtäaikaaisesti, takaavat paremmin monitaiteisuuden haasteen toetutumisen.

Projektia on aina tarjottu 1.–9. -luokille, mutta vuonna 2009 yläkoulu (7.-9. luokat) lähti ensimmäistä kertaa mukaan. Hankasalmen yläkoulussa työpajaa ei kuitenkaan pystytty toteuttamaan niin, että jokaiselle kolmelle taiteenlajille olisi annettu kuusi oppituntia. Nyt jokainen taiteenlaji sai kaksi tuntia työpajan kestoksi. Työpajakokonaisuuden kokonaiskesto oli 6 tuntia. Kokemukset olivat tästä huolimatta positiiviset. (Kesäniemi 2009.) Hankasalmen yläkoulun kohdalla työpajan kokonaiskestoja jouduttiin supistamaan, jotta se mahtui luokan lukujärjestykseen. Yksi projektin haasteista on, kuinka projektin voisi viedä myös yläkouluihin ilman, että sen sisältö kärsisi.

Yhtenä projektin haasteista on uusien taideohjaajien liittyminen projektiin. Osa taideohjaajista vaihtuu vuosittain, mikä tuo projektiin uutta energiaa. Uusien ihmisten tuleminen mukaan projektiin vie myös projektia omalta osaltaan taaksepäin. Vuodesta 2003 mukana olleet taideohjaajat tietävät projektin haasteet ja ongelmakohdat. Monitaiteista yhteistyötä ensikertaa kokeilevilla taideohjaajilla ei ole näitä kokemuksia. (Kesäniemi 2009.) Projektin kehittymisen kannalta olisi tärkeää, että oppi välittyisi pitempään mukana olleilta uusille taideohjaajille.

Kulttuuriaitan pyrkimyksenä on hakea uutta innostusta, ajatuksia ja ideoita projektin kehittämiseksi. Kulttuurilta järjesti vuonna 2007 *Taidetta pitkin ja poikin* -seminaarin, johon osallistuivat taideohjaajat ja luokanopettajat. Seminaarissa kerätty palaute jäi kuitenkin pintapuoliseksi. Myös työpajoista kerätty palaute on jäänyt pintapuoliseksi, raportoinnin sisältöjen vaihtelevuuden vuoksi. Kaikista työpajoista raportteja ei ole myöskään saatu kerättyä. (Kesäniemi 2009.) Oma roolini oli kerätä ulkopuolisena palautetta osallistujilta teemahaastattelujen ja sähköpostikyselyn avulla. *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin pitkään kehitetty

malli on siinä pisteessä, että se pitäisi saada vakiinnutettua ja kehittämistyötä pitäisi lähteä viemään uuteen suuntaan.

2.2.1 Taikalamppu

Taikalamppu on valtakunnallinen verkosto. Taikalamppu verkosto sai alkunsa vuonna 2003 Opetusministeriön myöntämällä rahoituksen kahdeksalle toimijalle eri puolelta Suomea. Ympäri Suomen toimiva verkosto takaa tehokkaan ja alueellisesti tasapainoisen toiminnan lastenkulttuurin kentällä. Taikalamppu-verkostolla ei ole yhteisiä työntekijöitä vaan keskuksat ympäri Suomea muodostavat verkoston ja tekevät yhteistyötä toistensa kanssa. (Kesäniemi 2009.) Verkoston tehtävänä on kehittää lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluja koko maassa. Taikalamppu tukee olemassa olevien lastenkulttuurikeskusten toimintaa ja on mukana edistämässä lastenkulttuurisen toiminnan syntymistä sinne missä sitä ei vielä ole. (Taikalamppu 2009.)

Taikalamppu verkosto elää toimikausittain. Taikalamppu järjestää avoimen haun kaikille olemassa oleville lastenkulttuurikeskuksille aina toimikausien vaihtuessa. Opetusministeriö nimittää tukea saavat lastenkulttuurikeskukset. (Taikalamppu 2009.) Ensimmäinen toimikausi oli vuosina 2003-2005, toinen 2006-2008 ja kolmas 2009-2013. Avustusta haetaan vuosittain, joten se saattaa muuttua toimikauden sisällä. Uusia avustettavia keskuksia ei voi kuitenkaan tulla mukaan kesken toimikauden. (Kesäniemi 2009.)

Kolmannella Taikalamppu -kaudella, 2009-2013, tukea saivat Annantalon taidekeskus (Helsinki), Arkkitehtuuri ja ympäristökulttuurikoulu LASTU (Lapinlahti), Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX (Hämeenlinna), Louhimo ja Bark (Seinäjoki/ Pohjanmaan liitto), Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto (Kotka ja Lappeenranta) Lapin lastenkulttuuriverkosto (Rovaniemi), Kulttuuritalo Valve (Oulu), Porin lastenkulttuurikeskus (Pori), Pirkanmaa (Tampere ja Lempäälä), Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut ja Kulttuurialta (Jyväskylä) (Taikalamppu 2009).

2.2.2 Kulttuurianta

Lasten- ja nuortenkulttuurikeskus Kulttuurianta on osa Taikalamppua, valtakunnallista lastenkulttuurikeskusten verkostoa. Kulttuurianta toimii Jyväskylän lisäksi Muuramessa, Uraisilla, Toivakassa ja Hankasalmella. Toiminnan volyymi kasvoi vuoden 2009 alussa, kun kuntaliitoksen myötä toimialueeseen tuli mukaan uusi alue Korpilahti ja täysin uusina Kulttuuriantakuntina Laukaa ja Petäjävesi (Kesäniemi 2009).

Kulttuuriantan ydinajatuksena on viedä lastenkulttuuria sinne missä lapset ovat. Kulttuuriantan verkostoon kuuluvat muun muassa ylä- ja alakoulut, päivähoito, taiteen perusopetus, taidelaitokset, monet kulttuurijärjestöt, Jyväskylän yliopisto, Humanistinen ammattikorkeakoulu, muita oppilaitoksia sekä eri alojen ammattitaiteilijat (Taikalamppu 2009). Tämän verkoston yhteistyö on Kulttuuriantan toiminnan perusta. Opetusministeriön Kulttuuriantalle antamat tehtävät ovat monitaiteinen taidekasvatus, lastenkulttuurin tutkimus ja alan argumentaatio. Kulttuuriantan toiminnan peruslähtökohtina ovat saavutettavuus ja lapsilähtöisyys. (Kesäniemi 2009.)

Vuonna 2008 Kulttuuriantan järjestämiin työpajoihin osallistui yhteensä noin 12 000 lasta. Toimintaa on tuolloin ollut Jyväskylässä, Jyväskylän maalaiskunnassa, Muuramessa, Hankasalmella, Toivakassa ja Uraisilla. Kulttuuripassia käytti 1700 lasta ja nuorta ja aikuisten koulutuksessa oli mukana 750 henkilöä. Lasten Lysti-tapahtumat keräsivät 13 500 osallistujaa. (Kesäniemi 2009.)

Hallinnollisesti Kulttuurianta toimii Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelukeskuksen alaisuudessa. Kulttuuriantalla on ohjausryhmä, joka koostuu kaikkien osallistuvien kuntien nimeämistä edustajista ja Jyväskylän yliopiston edustajasta. Ohjausryhmä hyväksyy toiminta- ja rahoitussuunnitelmat sekä seuraa talouden toteutumista. (Kulttuurianta –perustietoa lastenkulttuurikeskuksesta kansallista arviointia varten 2008, 10.)

Kulttuurianton rahoitus tulee osittain toimintaan osallistuvilta kunnilta ja osittain Opetusministeriön avustuksesta. Toimintaan osallistuvien kuntien rahoitusosuus on vähintään 50 % Kulttuurianton budjetista. Rahoitusta haetaan Opetusministeriöltä joka vuosi erikseen. Avustus jaetaan kuntien kesken jokaisen rahoitusosuuden prosenttimäärän mukaisesti. Lisäksi Kulttuurianton hakee erillistä avustusta joihinkin laajempiin projekteihinsa. (Kesäniemi 2009.)

Kulttuuriantolla on kaksi vakituista työntekijää, yksi määräaikainen työntekijä sekä yksi määräaikainen projektityöntekijä. Kulttuurianton työskentely perustuu vahvasti yhteistyöhön, joten toimintaa suunnitellaan yhteistyöryhmissä. Yhteistyöryhmiä ovat kuntakohtaiset työryhmät ja kehittämistehtäväkohtaiset työryhmät. Nämä henkilöt eivät ole Kulttuurianton varsinaisia työntekijöitä vaan käyvät kokouksissa osana omaa virkatyötään eivätkä saa palkkaa tästä roolista. (Kesäniemi 2009.)

2.2.3 Monitaiteisuus

Monitaiteisuudesta voidaan puhua silloin kun kahta tai useampia taidelajeja yhdistetään yhteisen teeman avulla ja näin saavutetaan yksi yhteinen elämys. Lähestymistapoja on kuitenkin monia ja monitaiteisuuden problematiikka onkin noussut usein esille Kulttuurianton toiminnan kehittämiseen liittyvissä tapaamisissa. Kulttuurianton toiminnassa monitaiteisuus ymmärretään kahdella eri tavalla. Joissakin työpajoissa eri taidemuodot työskentelevät itsenäisesti, toisistaan erillään, kuitenkin saman yhteisen teeman alla. Osassa työpajoista puolestaan etsitään taiteidenvälistä lähestymistapaa luomalla yksi yhteinen elämys. (Kulttuurianton –perustietoa lastenkulttuurikeskuksen toiminnasta kansallista arviointia varten 2008, 15.)

Monitaiteisuuden avulla voidaan purkaa lokeroitua taiteiden välillä ja näin päästä lähemmäksi kokonaisvaltaista elämystä. (Kulttuurianton 2008.) Monitaiteisissa työpajoissa taideaineet nähdään tasa-arvoisina. *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin yhtenä tavoitteena on rikkoa yleiskäsityksiä eri taidelajien vakiintuneista sisällöistä. Monitaiteisissa työpajoissa eri taiteenlajien eroja ei haluta korostaa, vaan painopiste on lähestymistapojen moninaisuudessa

yhdistävän teeman ympärillä (emt. 15.) Työpajoissa etsitään myös uusia yllättäviä työvälineitä taidelajien esittämiseksi.

2.2.4 Taidekasvatus

Lapsi on herkästi aistiva olento, joka on valmis käyttämään kaikkia aistejaan oppiakseen ja kokeakseen uutta päivittäin. Kasvun edellytykset ovat lapsessa itsessään, aikuiset luovat vain sen kulttuuriympäristön, jossa kasvu voi esteettä tapahtua. Taidekasvatuksen tavoitteena on antaa välineitä itsensä ilmaisuun, kokemusten sekä elämysten vastaanottamiseen. (Hakkola ym. 1991, 8.)

Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen aisti- ja tunneherkkyyttä, sekä tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 7). Ajatuksena on, että taide tukee lapsen kehittymistä yksilönä ja sosiaalisena olentona. Taidekasvatus voidaan jakaa kahteen osaan, taiteen tekemiseen sekä taiteen vastaanottamiseen liittyvään kasvatukseen (Pääjoki 1999, 21). Taidetta pitkin ja poikin -projektissa innostetaan lasta taiteen tekemiseen tutustuttamalla hänet useisiin taideaineisiin ja niiden työvälineisiin.

Monitaiteisten työpajojen tarkoituksena on luoda kokonaisvaltainen kokemus, jossa tärkeimpänä päämääränä ei ole taidokas lopputulos. Taidekasvatuksen kannalta on olennaisen tärkeää, pitääkö taidekasvattaja taiteen tekemisessä merkittävänä itse luomiskokemusta vai esteettisestä taidokasta lopputulosta (Pääjoki 1999, 20).

Taidetuokioiden kautta lapsi oppii antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Näin hänen sosiaaliset taitonsa kehittyvät. Taiteen avulla lapsi oppii samaistumaan toisen ihmisen tilanteeseen. (Hakkola ym. 1991, 10.) Epäonnistumiset ja erehdykset sekä onnistumisen tunteet vahvistavat lapsen luottamusta omiin kykyihinsä (Jyväskylän seudun lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 2005, 13).

2.2.5 Lastenkulttuuri

Lastenkulttuuri on laaja-alainen käsite. Sillä tarkoitetaan lapsille suunnattua kulttuuria ja toisaalta lasten omaa kulttuuria. Yleisesti ottaen on kyse lapsen suhteesta häntä ympäröivään kulttuuripiiriin, yhteisön arvoihin, asenteisiin, kieleen ja kulttuuriperintöön. (Opetusministeriö 2003.) Käsitteenä lastenkulttuuri kattaa lasten omaehtoisen kulttuurin, aikuisjohtoisen lastenkulttuuritoiminnan sekä lapsille suunnatun aikuisten tuottaman kulttuurin (Jyväskylän seudun lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 2005, 9). *Taidetta pitkin ja poikin* –projekti on aikuisjohtoista lastenkulttuuritoimintaa.

Lastenkulttuuri on vahvassa sidoksessa lasten hyvinvointiin ja heidän identiteetin rakentumiseen (emt. 12). Taide ja kulttuuri vahvistavat niin lapsen yksilöllistä identiteettiä kuin sosiaalista identiteettiä. Lapsille suunnatun kulttuurin avulla lapsi voi etsiä vastuksia kysymyksiin, kuka minä olen ja mihin minä kuulun. Taiteellisen toiminnan kautta lapsi voi kokeilla erilaisia elämisen, toimimisen ja ilmaisemisen rajoja. (emt. 13.)

Lastenkulttuurin kehittäminen on yksi merkittävimpiä kulttuuripoliittisia teemoja niin seudullisesti kuin valtakunnallisesti (emt. 6). Lastenkulttuuritoiminta edellyttää yhteistyötä kulttuuri-, opetus-, sosiaali-, terveys- ja liikuntasektoreiden kanssa. Myös kaupunkisuunnittelussa ja arkkitehtuurissa on tärkeää ottaa lapset huomioon. Leikkipuistot, päiväkodit ja koulut ovat tärkeitä lastenkulttuurisen toiminnan paikkoja. (emt. 11.) Kulttuuriaitta tekee tärkeää työtä viedessään kulttuuria sinne, missä lapset ovat. *Taidetta pitkin ja poikin* -projekti on haluttu alusta asti pitää toimintana, joka viedään luokkaan.

Jyväskylän seudun taidelaitokset ovat mukana ylläpitämässä ja kehittämässä lastenkulttuuria. Jyväskylän seudun kirjastot tukevat lasten tiedon saantia, oppimista sekä henkistä hyvinvointia. Kirjastot järjestävät lapsille ja nuorille myös oheistoimintaa, kuten satutunteja, teatteriesityksiä, kirjailijavierailuja ja taidenäyttelyitä. Jyväskylän museot ovat myös suunnanneet palvelujaan lapsille ja nuorille. Museot ovat erityisesti keskittyneet tarjoamaan opetuspalveluja päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille. Museot tarjoavat myös toimintaa lasten

ja nuorten vapaa-aikaan järjestämällä yleisöopastuksia sekä erilaisia työpajoja. (emt. 25.)

Jyväskylän kaupunginteatteri on omalta osaltaan tukemassa lastenkulttuuria. Kaupunginteatterin painopisteenä on lasten ja nuortenteatteri ja siihen liittyvä taide- ja teatterikasvatus. Jyväskylän sinfoniaorkesteri tarjoaa palvelujaan musiikkikasvatusryhmän avulla. Lapsille ja nuorille järjestetään myös mahdollisuuksia päästä tutustumaan Jyväskylän sinfonian toimintaan ja sen harjoituksiin. (emt. 24-25.)

Muita toimijoita lastenkulttuurin parissa ovat Loiskis ry, Kulttuuriyhdistys Väristys ry, Kulttuuriklubi Siperia, Keski-Suomen elokuvakeskus ry, Jyväskylän elävän musiikin yhdistys Jelmu ry, harrastajateatterit, lapsi- ja nuorisokuorot sekä taiteilijajärjestöt ja taiteilijat. Nämä kaikki toimijat järjestävät lapsille ja nuorille erilaisia vapaa-ajan viettomahdollisuuksia. (emt. 28-30.)

3 AINEISTON HANKINTA JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Menetelmät

Tutkimusmenetelminä opinnäytetyössäni käytin teemahaastattelua ja sähköpostikyselyä. Teemahaastattelu on eräänlainen keskustelu, joka tapahtuu tutkijan ehdoilla, mutta jossa tutkija pyrkii vuorovaikutuksessa saamaan selville haastateltavilta asiat, jotka kuuluvat tutkimuksen aihepiiriin (Eskola, Vastamäki 2007, 25). Haastattelutilanteessa annoin haastateltavalle aikaa kertoa kaiken, mitä kysymyksestä mieleen tulee. Teemahaastattelun tarkoituksena on luottamuksellinen keskustelusuhteen luominen (emt. 27-31). Teemahaastattelun keskustelunomaisuuden johdosta sain kerättyä haastateltavilta hyvin palautetta. Saamastani runsaasta haastattelumateriaalista poimin tutkimuksen kannalta tärkeät asiat. Haastattelun teema-alueet muokkautuivat Kulttuuriaitan toiveiden mukaan. (Liite 2)

Teemahaastattelun lisäksi tein sähköpostikyselyn osalle projektissa toimiville, jotka eivät syystä tai toisesta olleet halukkaita haastatteluun. Sähköpostikyselyn etuna on, että mahdolliset häiritteijät haastattelutilanteesta vähenevät. Toisaalta viestinnästä tällöin puuttuvat eleet, ilmeet sekä äänenpainot. (Kuula 2006, 175.) Sähköpostikyselyn heikkoutena on myös, että kysymyksiin saatetaan vastata parilla lauseella, jolloin palaute jää suppeaksi. Itse sain teemahaastatteluiden kautta paljon palautetta projektissa, kun taas sähköpostikyselyn kautta saatu palaute jäi vähäiseksi.

Kysymysten muotoilussa tulee olla huolellinen. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä, eivätkä ne saa olla johdattelevia (Valli 2007, 102). Avoimet kysymykset ovat tarpeellisia, jotta vastaaja pystyy kertomaan asiasta omin sanoin. Haastattelumateriaalini koostui pelkästään avoimista kysymyksistä. Näin varmistin että saan kerättyä haastateltavien ajatuksia Taidetta pitkin ja poikin -projektin toimivuudesta. Sähköpostikysely koostui samoista kysymyksistä kuin teemahaastattelun runko.

3.2 Teema-alueet ja haastattelukysymykset

Haastattelussa pohdin etukäteen teema-alueet ja suunnittelin kysymykset sen pohjalta. (Liite 2). Teemahaastattelussa on tyypillistä, että teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto hakee vielä muotoaan (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 1997, 203). Taustatietoja kartoittaakseni kysyin haastatteluilta heidän erikoisosaamistaan taidekentältä. Halusin saada myös tietoa siitä kuinka kauan he ovat olleet mukana projektissa. Taustakysymyksillä halusin luoda luottavaisen ilmapiirin haastattelutilanteeseen.

Haastattelussa oli tärkeää saada tietoa toimijoiden aiemmista kokemuksista projektissa. Keskustelun edetessä esitin tarkentavina kysymyksiä, minä vuosina he ovat olleet toiminnassa mukana ja ketkä ovat olleet heidän työparejaan. Koin tärkeäksi seikaksi sen, onko heidän työparinsa vaihtuneet vuosittain vai onko projekti ollut joka vuosi ikään kuin jatkumoa edelliseen.

Kysyin millaisia kokemuksia heillä on toimijoiden välisistä suhteista. Tarkennuksena selvitin haluavani saada tietoa onko toimijoiden välisissä suhteissa selkeästi havaittavia eroja. Kysyin kaikilta haastatteluilta erikseen opettajan ja taiteilijan välisestä suhteesta. Taideohjaajille esitin myös kysymyksen taiteilijoiden välisestä yhteistyöstä. Halusin kuulla myös ajatuksia heidän suhteestaan Kulttuuriantaan. Näin keräsin palautetta Kulttuuriantan toiminnasta erityisesti *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin suhteen.

Kartoitin toimijoiden tavoitteita projektissa. Tarkensin kysymystä tarvittaessa kysymällä heidän henkilökohtaisista tavoitteista sekä taidekasvatuksellisista tavoitteista. Yhtenä teema-alueena oli myös monitaiteisuuden käsite. Kysyin toimijoilta heidän ajatuksiaan monitaiteisuudesta ja sen toteutumisesta projektissa. Oli mielenkiintoista huomata miten eri tavoin haastattelut ymmärsivät monitaiteisuuden käsitteen ja sen merkityksen projektissa.

Yhtenä teema-alueena haastattelussa oli projektin heikkoudet. Kartoitin heikkouksia kysymällä projektin mahdollisista ongelmakohtista. Oli erittäin tärkeää kerätä toimijoiden ajatuksia projektin mahdollisista esteistä. Viimeisenä teema-alueena haastattelussa oli projektin mahdollisuudet. Keräsin ajatuksia mahdollisista kehitysideoista.

Kysyin myös haastattelun lopussa toive/unelma –kysymyksen. Halusin kuulla millainen olisi heidän unelmien *Taidetta pitkin ja poikin* -projekti, jos sen toteutumiseen ei olisi minkäänlaisia esteitä. Kysymyksellä halusin antaa haastateltavalle mahdollisuuden kertoa toiveensa projektin suhteen. Uskon että vastauksista näkee sen, mihin suuntaan projektia halutaan viedä.

3.3 Teemahaastateltavat ja haastattelutilanteiden arviointi

Haastattelin kolmea taideohjaajaa sekä yhtä luokanopettajaa. Sain yhdeltä luokanopettajalta ja yhdeltä taideohjaajalta vastauksen sähköpostikyselyyn. Lähetin haastattelupyynnön sekä sähköpostikyselyn kahdellekymmenelle taiteen perusopetuksen opettajalle ja kuudelletoista luokanopettajalle.

Kulttuurianton projektisuunnittelija lähetti myös sähköpostia projektissa mukana oleville yrittäen saada heitä innostumaan projektin kehittämisestä haastattelun keinoin.

Luokanopettajia oli hankala saada mukaan teemahaastatteluun tai vastaamaan sähköpostikyselyyn. Suurimpana syynä tähän oli aikataululliset ongelmat sekä kiinnostuksen puute. Tein haastattelut toukokuun 2008 aikana, jolloin monella opettajalla oli kiire luokkansa oppilaiden arviointien parissa. Tarjosin mahdollisuutta haastatteluun myös kesällä sekä syksyllä 2008, mutta en saanut sähköposteihini vastauksia.

Jotta sain haastattelutilanteesta mahdollisimman miellyttävän haastateltavalle, kiinnitin huomiota haastattelutilanteen paikkaan, ajankohtaan ja keston. Haastateltava saattaa kokea haastattelutilanteen pelottavaksi tai uhkaavaksi (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2008, 201). Rento ilmapiiri ja keskustelunomainen haastattelu edesauttoivat luottamuksellisen haastattelutilanteen syntymistä.

Ennen haastattelua lähetin haastateltavalle haastattelukysymykset etukäteen katsottavaksi. Halusin tällä saada haastateltavan orientoitumaan haastattelun teemoihin. Arvioin haastattelun kestävän noin puoli tuntia. Tein kaksi haastattelusta Keski-Suomen maakuntakirjaston kahvilassa iltapäivästä, kun pahin ruuhka oli helpottanut. Yksi haastatteluista tehtiin haastateltavan omassa työhuoneessa. Käytin haastatteluissa nauhuria, jolle tallensin haastattelut myöhemmin työstettäväksi. Litteroin haastattelut mahdollisimman pian haastatteluiden jälkeen.

4 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

4.1 Projektissa toimijoiden palaute

Teemahaastattelut ja sähköpostikysely tehtiin samoilla kysymyksillä kaikille haastateltaville kysymyksiä mukauttaen. Käytän haastateltavista nimityksiä taideohjaaja A, taideohjaaja B ja niin edelleen. Kahdesta luokanopettajasta

käytän nimityksiä luokanopettaja A ja B. Näin toimimalla heidän henkilöllisyytensä pysyy salattuna.

Taideohjaaja A on ollut projektissa mukana vuodesta 2004 ja taideohjaaja B vuodesta 2003. Taideohjaaja C on ollut projektissa mukana vuodesta 2005. Taideohjaaja D oli projektissa mukana ainoastaan vuonna 2007. Luokanopettaja A on toiminut projektissa vuodesta 2003 ja opettaja B vuodesta 2007.

4.1.1 Kokemukset

Haastateltavien kokemukset projektista vaihtelevat vuosien mukaan. Kaikki haastateltavat kertoivat projektien olleen enimmäkseen hyvin tai erinomaisesti onnistuneita. Taideohjaaja A muistelee yhden vuoden olleen sellainen, missä panostettiin enemmän taiteiden väliseen työpajaan. Tällöin heillä oli puoli tuntia sanataidetta ja puoli tuntia kuvataidetta ja niin edelleen. Hän koki, ettei työskentely toiminut tuolla tavalla toteutettuna kovin hyvin. Taideohjaaja A pohtii, että se taitaa olla kuitenkin se suunta, johon projektia halutaan viedä. Hän kokee, että kaikilla taideohjaajilla tulisi olla tarkka tieto siitä, mitä työpajoissa on aiemmin tehty ja miten siellä asiat ovat sujuneet.

Taideohjaaja B kertoo vuoden 2007 projektista ja työpajan sisällöstään hyvin innostuneesti. Teemana oli tuolloin värien muuttuminen ja lapset olivat värjänneet käsityön opettajan kanssa monta metriä pitkää harsokangasta. Kankaassa ei näkynyt selkeitä värien vaihteluita, vaan värit sekoittuivat toisiinsa haileasti. Taideohjaaja B pohti tuolloin lasten kanssa kertomuksen rakentamista. Hän innosti lapsia miettimään kuinka jännitys tarinassa kulkee ja kuinka sitä voisi kuvata väreillä. Näin he olivat käyttäneet kangasta tarinankerrontakoneena. Oppilaat ideoivat tarinan värien pohjalta ja lukivat kangasta niin kuin kirjaa. Taideohjaaja B koki, että tuolloin omassakin päässä liikahti jotain merkittävää. Hän ymmärsi että taiteiden yhdistäminen voi olla myös tällaista.

Taideohjaaja C koki vuoden 2006 projektissa, että työskentely sujui hyvin. Tuolloin he järjestelivät tunnit niin, että jokainen taideohjaaja kävi omalla ajallaan pitämässä työpajan. Kokemuksia jaettiin ja työpajojen välissä suunniteltiin mitä tehdään seuraavaksi. Taideohjaaja C koki tämän työskentelytavan itselleen mieluisaksi.

Taideohjaaja D kertoo vuoden 2007 kokemuksistaan, kuinka projektin prosessinomaisuus osoittautui hyväksi asiaksi. Hän koki, että draaman avulla voi saavuttaa syvällisiäkin asioita, eikä toiminta jäänyt pelkäksi hauskanpidoksi. Taideohjaaja D kertoo esimerkkinä yhdessä ryhmässä vahvasti esille nousseen kommentin: *"Mä en oo ton pari!"*. Tällöin he nostivat asian lähempään tarkasteluun fiktiivisten hahmojen avulla. Oppilaat pääsivät eläytymään muun muassa kiusatun rooliin. Jälkeenpäin opettaja oli kertonut kuinka eräs oppilas, joka osallistui harjoitukseen aktiivisesti, on aiempina vuosina kärsinyt kiusaamisesta. Taideohjaaja D koki upeana asiana sen, kuinka lapsi rohkaistui antamaan tuntemuksilleen äänen.

Luokanopettaja A kertoo kokemuksiansa olleet kaiken kaikkiaan positiivisia. Hän kokee hienona asiana, että hän saa opettajana uusia työvälineitä ja ideoita käyttöönsä. Toisen ohjaajan pitämät työpajat ovat myös hyvä keino päästä seuraamaan luokan toimintaa uudella tavalla. Opettaja A:lla on tapana kirjoittaa muistiinpanoja ylös ja kokeilla niitä sitten muitten ryhmien kanssa. Hän kokee, että vaikka koulusta löytyy muutenkin ilmaisullisia aineita, on hienoa että joku ulkopuolinen tulee luokkaan pitämään tunnin.

4.1.2 Toimijoiden väliset suhteet

Kysyttäessä taideohjaajien välisistä suhteista, haastateltavista kaikki olivat samaa mieltä, kuinka tärkeä seikka hyvä työpari on. Projektissa on joitakin työpareja, jotka tekevät työpajoja joka vuosi yhdessä. Niin taideohjaajat kuin luokanopettajat näkevät tämän positiivisena asiana. Haastateltavista esimerkiksi taideohjaajat A ja B ovat tehneet jo monta vuotta yhteistyötä *Taidetta pitkin ja poikin* -projektissa. Heidän mielestään tuttu työpari on

oleellinen seikka projektin onnistumisen kannalta. Taideohjaaja B:n mielestä projekti vaikeutuisi huomattavasti jos joka vuosi vaihtuisi työpari. Hänestä tuntuisi hankalalta aloittaa joka vuosi ikään kuin alusta.

Myös luokanopettaja A kokee positiivisena, että samat taideohjaajat pysyvät projektissa mukana. Hänen mukaansa, silloin saa itsekin enemmän työpajoista irti ja yhteistyö on mutkattomampaa. Se luo hyvää jatkumoa ja aikataulutusta luonnistuu paremmin tuttujen ihmisten kanssa. Opettaja A peräänkuuluttaa haastattelussa projektiin sitoutumista kaikkien osallistujien osalta.

Taideohjaaja B:n mukaan osa taiteilijoista on sitoutunut eri tavalla projektiin. Osa on hyvinkin innokkaasti mukana, mutta on myös heitä, jotka vetävät työpajan parin tunnin keikkana. Hänen mielestään helpompaa on taideohjaajilla, joilla on vakituinen virka. Heillä on enemmän aikaa panostaa tämänkaltaiseen projektiin. Taideohjaajilla, joilla on kymmenkunta työnantajaa yhtä aikaa, on vaikeampi löytää aikaa projektin pitkäjänteiselle suunnittelulle ja kehittämiselle. Haasteet muodostuvat taideohjaajan B:n mukaan juuri näistä ihmisten erilaisista tavoitteista.

Taideohjaaja C kertoo, kuinka toimijoiden välisissä suhteissa on eroja. Hän yhtyy samaan kuin taideohjaaja A ja B hyvän työparin tärkeydestä. Taideohjaaja C:n mukaan taideohjaajien välinen yhteistyö on yksi projektin kantavista voimista. Se, että osa taideohjaajista on jo ennestään tuttuja, helpottaa projektin työstämistä.

Taideohjaaja D on hyvillään siitä, että projekti antaa mahdollisuuden ajatusten ja ideoiden vaihtoon muiden taideohjaajien kanssa. Hyvä suunnittelutyö on perusedellytyksiä projektin onnistumiselle. Taideohjaaja D on kokenut, että yhteistyö sekä ohjaajana vuorottelu toisen taideohjaajan kanssa on sujunut ongelmitta.

Kysyttäessä taideohjaajan ja luokanopettajan välisestä yhteistyöstä, olivat kokemukset ennen kaikkea positiivisia kummankin osapuolen näkökulmasta. Luokanopettaja B kokemukset opettajan ja taideohjaajan välisistä suhteista ovat

olleet hyviä, vaikka yhteistyö onkin ollut melko vähäistä suunnittelua ja palautteenantoa lukuun ottamatta.

Luokanopettaja A on kokenut, että roolijako luokassa on toiminut erinomaisesti. Hänen mukaansa taideohjaaja on tullut ohjaamaan työpajaa ja hän on itse ollut avustajan roolissa. Selkeä jako ohjaajan ja opettajan välillä antaa hänelle mahdollisuuden kirjoittaa muistiinpanoja ylös. Opettaja A kertoo, että eroja taideohjaajien välillä kuitenkin on. Osa ohjaajista ottaa hänet enemmän huomioon, kun toiset keskittyvät enemmän luokkaan. Hänelle sopii, että hän toimii enemmän sivustakatsojana kuin toisena ohjaajana.

Taideohjaaja B puolestaan toivoisi opettajilta enemmän osallistumista työpajoihin. Opettajilta löytyy vahva pedagoginen asiantuntijuus, jota he saisivat tuoda rohkeammin esille. Taideohjaaja B toivoisi opettajilta myös kritiikkiä ja uusia näkökulmia työskentelytapoihin. Hänen mukaan opettajat kohtelevat vierailevia taideohjaajia ehkä liiankin ”silkkihansikkain”. Taideohjaaja B:n mukaan opettajien mielipiteet ja näkökulmat ovat ratkaisevassa asemassa, sillä myös vierailevilla taiteilijoilla on luokassa opittavaa.

Taideohjaaja D kertoo, että opettajan ja taideohjaajan yhteistyö on sujunut täysin ongelmitta. Hän kuitenkin korostaa, miten merkittävä seikka luokanopettajan oma innostuneisuus projektista on. Taideohjaaja D on kokenut hyvänä asiana, että hän on keskustellut etukäteen taideohjaajan ja opettajan välisistä rooleista. On hyvä pohtia ennen työpajoja, kuinka paljon opettaja osallistuu toimintaan tai puuttuu järjestyksen ylläpitoon. Opettaja on se, joka tuntee ryhmänsä ja sen haastavimmat oppilaat parhaiten. Toisaalta on myös hyvä, että ohjaajat voivat hieman sotkea pakkaa ja tehdä sellaisia ryhmäjakoja, joita opettaja ei välttämättä olisi tehnyt.

Taideohjaaja A toivoisi opettajilta palautetta työpajojen jälkeen. Hänestä olisi mielenkiintoista kuulla mitä ryhmä on tehnyt jälkeinpäin työpajoissa kehkeytyneillä ideoilla. Yleensä opettajat, jotka ovat lähteneet projektiin mukaan, ovat olleet hyvin aktiivisia ja halunneet uhrata projektille aikaa. Myös taideohjaaja C:n kokemukset ovat olleet positiivisia. Paljon kuitenkin vaikuttaa

opettajan persoonallisuus ja se, miten vastaanottavainen hän on. Taideohjaaja C:n mielestä on ollut hienoa nähdä päästä näkemään koulumaailmaa.

Kokemukset Kulttuuriaitasta ja sen toiminnasta, ovat olleet kaikilla haastateltavilla pelkästään positiivisia. Taideohjaaja B:n mielestä varsinkin Taidetta pitkin ja poikin -projektissa näkyy, kuinka pitkäjänteistä työtä Kulttuuriaitta tekee. Taideohjaaja B kokee hienona asiana sen, että aina kun Kulttuuriaitan väelle ehdotetaan uudistuksia, he ottavat sen asiakseen sitä vähättelemättä. Hänen mielestään pitkäjänteinen halu kehittyä on harvinaista ja se on todellinen kulttuuriteko.

Taideohjaaja C kertoo että hänelle on hyvä suhde Kulttuuriaittaan. Erityisen hienona asiana hän näkee sen, että vaikka kysyisi omasta mielestään kuinka tyhmää tahansa, niin aina saa vastauksen. Luokanopettaja A kertoo haastattelussaan samaa. Hän kokee, että hän on voinut aina huoletta kysyä ja sanoa kaikesta.

4.1.3 Tavoitteet projektissa

Pääsääntöisesti kaikilla haastateltavista projektin tavoitteena on viedä lapsille iloa ja uusia kokemuksia. Taideohjaajilla tavoitteet jakaantuivat heidän oman erikoisosaamisen levittämiseen taidelajina sekä taidekasvatuksellisiin ja monitaiteisuutta korostaviin tavoitteisiin. Taideohjaajat kokivat myös tärkeäksi päästä tutustumaan koulumaailmaan ja nähdä lasten arkea siellä. Haastatteluista kävi ilmi, että kontaktien luominen koetaan yhdeksi tärkeäksi tavoitteeksi.

Luokanopettaja B kertoo että hänen tavoitteensa projektissa ovat ennakkoluulojen hälventäminen, opetuksen rikastuttaminen ja uusien ideoiden tarjoaminen oppilaille. Opettaja A:n tavoitteita on myös oman opetuksen rikastuttaminen. Hänestä on hienoa tarjota oppilaille jotain sellaista, jota itse ei osaa opettaa. Taideohjaaja A kokee myös tärkeäksi kontaktien luomisen.

Taideohjaaja A:n ja B:n tavoitteena on levittää omaa erikoisosaamistaan lapsille. Taidelajin työvälineiden ja menetelmien esittely on tärkeää. Taideohjaaja B:n mukaan ilo ja oivallus tekemiseen on tärkeä viedä luokkaan. On myös tärkeä päästä luomaan yhteistyöverkostoja muitten taiteenalojen opettajien kanssa.

Taideohjaajien tavoitteissa korostui oman työkokemuksen kartoittaminen sekä pedagogisen osaamisen kehittäminen. Taideohjaaja D kertoi kokeneensa haastavaksi lähteä ohjaamaan lapsiryhmää. Hänen aiemmat ryhmän ohjaamisen kokemukset olivat olleet nuorten ja aikuisten parissa. Taideohjaaja B kokee myös, että oman pedagogisen osaamisen kehittäminen on tärkeää. Hänen mielestään on aina haastavaa mennä luokkaan, jossa on niin erilaisia oppilaita ja odotuksia.

Taideohjaaja C:n päätavoitteena projektissa on taiteen ilon levittäminen. Projektin kautta hän pääsee monipuolistamaan lasten näkökulmia taideaineista. Hienoksi asiaksi hän kokee sen, että on päässyt tutustumaan koulumaailmaan ja päässyt luomaan huomaamattaan kontakteja, joista on ollut hyötyä muissa asioissa. Taideohjaaja C:n toimiessa freelancerina, nämä kontaktit ovat tärkeitä verkoston luoja.

4.1.4 Monitaiteisuus

Monitaiteisuus ymmärrettiin käsitteenä monesta eri näkökulmasta. Monitaiteisuuden haasteen toteutumisen merkitys jakoi mielipiteitä taideohjaajien ja opettajien välillä. Taideohjaaja C kertoo monitaiteisuuden merkitsevän hänelle eri taideaineiden integrointia. Hänen mielestä monitaiteisuudesta ja sen sisällöistä olisi voinut keskustella enemmän yhdessä. Hän kokee monitaiteisuuden käsitteen hieman katoavan hänen käydessään yksin ohjaamassa työpajoja. Taideohjaaja C suosisi yhtäaikaisia tunteja muiden taideaineiden opettajien kanssa. Hänen mukaansa olisi hyvä nähdä konkreettisesti toisen taiteilijan tekemistä.

Tärkeänä seikkana taideohjaaja C näkee sen, että lapset tulisi ottaa huomioon monitaiteisuuden haasteen toteutumisessa. Hän epäilee ovatko lapset ymmärtäneet sitä, vaikka työpajat toimisivatkin hyvin. Luokanopettajien osuus on tässä suuri. Olisi tärkeää, että opettajat jatkaisivat työpajojen, teemojen ja töiden käsittelemistä myös muun koulutyöskentelyn ohella.

Taideohjaaja D kertoo, ettei osaa täysin sanoa millä tavalla monitaiteisuus toteutui hänen ohjatessaan työpajaa vuonna 2007. Kokonaiskuva jäi hänellä hieman epämääräiseksi. Taideohjaaja D miettii, että vain luokkien opettajat pystyvät vastaamaan tähän kysymykseen. Heillä on käsitys siitä, miten lapset ovat monitaiteisuuden ymmärtäneet.

Taideohjaaja B kokee, että vuosi vuodelta mukana olleet luokat ovat ymmärtäneet monitaiteisuuden paremmin. Tästä kiitos luokanopettajille, jotka ovat selittäneet miten tuleva työpaja liittyy aiempiin pajiin. Oleellista hänen mukaan tulisi kuitenkin olla, miten se toteutuu lapsen kannalta. Ohjaajilla voi olla hienoja ajatuksia monitaiteisuudesta, mutta tärkeää on, miten lapsi sen ymmärtää. Ymmärtämisen mittaaminen luokassa on kuitenkin hankalaa ja yksi projektin haasteista.

Taideohjaaja B on lähestynyt monitaiteisuuden käsitettä rakenteellisesta, formaalisesta näkökulmasta. Hänestä kuitenkin tuntuu että hän tarvitsisi lisää koulutusta monitaiteisuuden käsittämiseksi. Hänestä olisi tärkeä oppia ymmärtämään eri vaihtoehtoja ja näkemyksiä.

Luokanopettaja A on sitä mieltä, että monitaiteisuuden haaste ei toteudu lainkaan. Hänen mielestään asiat jäävät monesti hyvin irrallisiksi toisistaan. Opettaja A ei edes lähtisi puhumaan monitaiteisuudesta tämän projektin yhteydessä. Hänen mielestä se kuulostaa hienolta käsitteeltä, mutta hän pohtii mitä se loppujen lopuksi edes on. Monitaiteisuutta ei tarvitsisi hänen mielestään korostaa. hänen mielestään projektin ydin on taiteilijan ja opettajan välinen yhteistyö ja yhteinen tavoite, mikä välitetään lapsille.

Opettaja A ei kuitenkaan koe tarpeelliseksi saada koulutusta monitaiteisuudesta. Hänelle se on koulumaailman sisäistä arkea. Esimerkiksi näytelmää tehdessä hän toimii puvustajana, käsikirjoittajana, lavastajana ja ohjaajana. Vaikka opettaja A ei itse tunne tarvitsevansa ohjausta käsitteen syventämisessä, hänestä se olisi hyvä juttu taideohjaajille. Näin heillä yhdistyisivät ajatukset käsitteestä ja sen sisällöistä. Opettaja A:lle riittää, että taideohjaaja kertoisi hänelle, mitä on tarkoitus tavoitella.

Luokanopettaja B on samaa mieltä opettaja A:n kanssa. Opettaja B:n mielestä monitaiteisuuden toteutuminen ei ole projektille välttämätöntä. Hänen mielestään taideaineet toimivat hyvin itsenäisinä kokonaisuuksina, eikä niitä tarvitse yrittää yhdistää toisiinsa.

Taideohjaaja B:n mielestä monitaiteisuuden haaste on toteutunut vaihtelevasti. Hänen mukaan laadukas ja huolellinen suunnittelutyö on avainasemassa monitaiteisuuden toteutumiselle. Hänestä on selvää, että mikäli ohjaajat eivät ole tarpeeksi motivoituneita projektin suunnitteluvaiheessa, jää lopputulos vajaaksi.

Taideohjaaja B mielestä monitaiteisuuden haasteen toteutuminen tulisi olla ohjaajille mielekäs haaste. Hän kokee, että ohjaajan vaihtuminen vuosittain häiritsee mittavissa määrin monitaiteisen ulottuvuuden sisäistämistä. Hänen mukaansa toimijoiden vaihtuessa, on projektin kaikkien ulottuvuuksien sisäistäminen lähes mahdoton vaatimus.

Taideohjaaja B:n mielestä myös osa teemoista on ollut myös haasteellisempia monitaiteisuuden haasteen toteutumiselle kuin toiset. Esimerkiksi salainen puutarha (2006) tai Veden tarina (2007) ovat niin käsitteellisiä aiheita, että monitaiteisuus on tuntunut niissä päälle liimaamiselta. Konkreettisempia aiheita, kuten Peiliä (2008-2009) ja Rytmiä (2004) on voinut puolestaan lähestyä vaivattomammin monitaiteisesta näkökulmasta. Myös taideohjaaja D:n ja taideohjaaja B:n mielestä ongelmallisinta on tämä monitaiteisuuden vaatimus. Taideohjaaja D jäi oman työpajansa jälkeen pohtimaan kuinka paljon olisi pitänyt huomioida toisia taidemuotoja.

4.1.5 Projektin ongelmakohdat ja kehitysideat

Taideohjaaja C:n mielestä suurin ongelma projektissa on aikataulujen yhteensovittaminen. Hänelle itselleen tämä on projektin suurin haaste. Hän ymmärtää, että pitäisi pystyä ajoissa sopimaan kaikesta, mutta se taas rajoittaa hänen omaa työskentelyään freelancerina. Myös luokanopettajien A:n ja B:n mielestä projektin suurin ongelma on juuri aikataulutuksen vaikeus. Esimerkkinä opettaja A kertoo kuinka vuoden 2007 projektissa, hän ja taideohjaaja eivät ehtineet tapaamaan toisiaan ollenkaan taideohjaajan kiireiden vuoksi. Hänen mukaansa tämä näkyi lopputuloksessa. Taideohjaajan vetämä työpaja tuntui hyvin erilliseltä osalta teemaa.

Taideohjaaja B miettii, että yhtenä projektin kehitysideana voisi olla monitaiteisuuden käsitteen avaaminen, Hänen mielestään tarvittaisiin enemmän teoreettista tietoa. Hänen mukaansa tiedettä ja konkreettista tekemistä tulisi nivota yhteen. Taideohjaaja B:n mielestä se saattaisi myös säilyttää kipinän projektiin.

Taideohjaaja B on sitä mieltä, että monitaiteisuuden haasteen toteutumiseen liittyvät ongelmat voivat myös ratketa itsestään. Hän kokee, että huolellisella suunnittelulla päästään pitkälle, mutta kokemusta ei voi kuitenkaan suunnitella lapselle valmiiksi. Lapsi tarvitsee tilaa rakentaakseen kokemuksesta omanlaisensa. Taideohjaaja B pohtii, että ehkä monitaiteisuus toteutuu juuri siinä, että lapselle jää tilaa löytää ”se koukku” ihan itse.

Taideohjaaja C on sitä mieltä, että aikataulullisiin ongelmiin voisi löytyä ratkaisu projektin rakenteen uudelleen suunnittelusta. Hän ehdottaa, että olisikin yksi viikko, jolloin keskittyisi ainoastaan *Taidetta pitkin ja poikin* –projektiin. Toisena vaihtoehtona voisi olla, että kuukauden aikana olisi aina jokin tietty viikonpäivä varattuna projektin työstämiseen. Freelancerille tämä toisi helpotusta.

Luokanopettaja A on sitä mieltä, että jos Kulttuurialta haluaa todella viedä projektia monitaiteisempaan suuntaan, niin silloin siihen olisi panostettava enemmän. Opettaja A:n mielestä projekteista voisi pitää paremmin kirjaa.

Tällöin kuulisi mitä muualla on tehty ja näin saisi uusia ideoita omaan opetukseen. Myös taideohjaaja D: mielestä olisi hienoa, jos tehty työ olisi koostettuna ja näkyvillä jossain. Näin työpajojen sisällöt eivät jäisi ainoastaan kokijoiden mieleen. Projekteihin olisi mukava palata myös jälkeempään. Taideohjaaja D kertoo, että olisi mielenkiintoista päästä kurkistamaan toisten taideohjaajien työpajoihin ja nähdä millä tavalla niissä työskennellään.

Taideohjaaja A:n mielestä projektin konsepti on hyvä, mutta usein taideohjaajille raskas ja aikaa vievä. Monet taideohjaajat työskentelevät freelancer -pohjalta, jolloin ehjän monitaiteisen kokonaisuuden suunnitteleminen vie huomattavan määrän aikaa. Taideohjaaja A:n mielestä suunnittelutyöryhmien toiminta pitäisi ottaa tarkempaan tarkasteluun.

4.1.6 Unelmiesi *Taidetta pitkin ja poikin* –projekti

Taideohjaaja C:llä tuli monia ideoita mieleen kysyttäessä millainen olisi hänen unelmiensa *Taidetta pitkin ja poikin* –projekti. Hänen mielestään olisi hienoa, jos projektia voisi tarjota mahdollisimman monelle ja toimijoita olisi useampia. Hän ideoi, että voisi olla useampia projekteja useissa paikoissa, jolloin mahdollisimman moni pääsisi osallistumaan tähän. Taideohjaaja C pohtii myös, että projektia voisi tehdä näkyväksi suuremmalle yleisölle. Esimerkkinä hän mainitsee ison näyttelyn näkyvälle paikalle. Hän kokee tärkeäksi, että taidetta tuotaisiin kaikkien nähtäväksi eikä vain tietyille porukalle.

Taideohjaaja B:n mielestä olisi hauska kokeilla yhden koululuokan kanssa pienellä ohjaajajohdolla mallia, jossa taideohjaajat ja luokanopettajat saisivat pienimuotoisen monitaiteisuuden koulutuksen. Tällöin taideaineen ohjaajilla ja luokanopettajilla olisi yhteinen, selkeä näkemys, mitä on monitaiteisuus. Tämän ajatuksen he voisivat tuoda lapsille ja lapset tekisivät siihen sisällön. Taideohjaaja B kokee hieman hurjana sen, että aikuiset tuovat valmiin teeman lapsille ja lapsen on se sellaisenaan ymmärrettävä. Uusi malli toteutettaisiin siten, että kaikki eri taiteenlajien ohjaajat olisivat paikalla ja lapsi saisi vapauden yhdistellä näitä taiteenlajeja haluamallaan tavalla. Tällöin lapsi ehkä oivaltaisi

paremmin, mitä on monitaiteisuus. Toteutuksen jälkeen lapsi saisi mahdollisuuden vielä kertoa, mitä on tehty ja aikuiset kävisivät tämän läpi aiemman optuksen pohjalta.

Taideohjaaja D:n unelmien *Taidetta pitkin ja poikin* -projekti toteutettaisiin yhdessä paikassa, jossa olisi kunnolliset tilat teatterin, kuvataiteen ja tanssin tekemiselle. Eri taiteenalojen edustajat pääsisivät kurkistamaan toistensa työpajoihin. Aikaa projektille olisi kokonainen viikko eikä oltaisi riippuvaisia koulun tuntijaosta. Viikon päätteeksi oppilaat rakentaisivat ryhmätyössä oman projektinsa, joka esiteltäisiin toisille oppilaille.

Taideohjaaja B:n unelmien projekti olisi monitaiteinen kesäleiri. Leiri järjestettäisiin esimerkiksi taiteen perusopetuksen oppilaille, jotka ovat kiinnostuneita taiteen tekemisestä ja työtavat ovat heille jo ennestään tuttuja. Pienimuotoisena vastaavia leirejä järjestetäänkin joka kesä, mutta hänestä olisi kiva päästä tekemään suurempaa leirikokonaisuutta.

Luokanopettaja A:n unelmien *Taidetta pitkin ja poikin* -projekti tapahtuisi yhden päivän aikana, jolloin käytäisiin läpi neljää eri taideainetta. Hän kokee, että myös useamman päivän kestävät työpajat voisivat toimia. Tällaisiin visioihin hän ei kuitenkaan osaa sijoittaa monitaiteisuutta. Myös luokanopettaja B:n mielestä projektin voisi toteuttaa leirin muodossa. Leiri voisi olla kestoltaan kahden tai kolmen vuorokauden mittainen. Tuona aikana keskityttäisiin korkeintaan kolmeen taiteenlajiin.

4.2 Palautteen tarkastelu

Taidetta pitkin ja poikin -projektissa toimijoiden kokemukset menneistä projekteista olivat positiivisia. Kaikki haastatellut ja sähköpostikyselyyn vastanneet kertoivat projektien onnistuneen hyvin tai erinomaisesti. Taideaineiden ohjaajat korostivat hyvän työparin tärkeyttä. He kokivat, että sama työpari vuodesta toiseen helpotti käytännön asioiden suunnittelua.

Työskentely tuntui heistä luontevammalta tutun työparin kanssa. Myös opettajat kertoivat, että tuttujen taideohjaajien kanssa työskentely tuntui mukavammalta.

Mielestäni on hyvä, että projekti saa vuosittain uusia taideohjaajia. Uudet ohjaajat tuovat mukanaan uusia näkökulmia muun muassa monitaiteisuuden haasteeseen. Tärkeää kuitenkin on, että taideohjaajat sitoutuvat projektiin useammaksi vuodeksi. Tällöin monitaiteisuus ei jää joka vuosi pintapuoliseksi. Monitaiteisuuden haasteen toteutuminen vaatii kokemusta monitaiteisista työpajoista. Olisi hyvä jos työpareja voisi järjestää siten, että työpajoissa olisi aina mukana jo pitempään projektissa toiminut taideohjaaja sekä uusi, kokemattomampi, taideohjaaja. Tällöin oppi välittyisi paremmin uusille taideohjaajille.

Yhteistyö toimijoiden välillä on ollut mutkatonta. Taideohjaajat kaipaavat opettajilta kuitenkin enemmän palautetta työpajoista. Heistä olisi mielenkiintoista kuulla, mitä luokissa on työpajojen jälkeen tehty. Luokanopettajat ovat ottaneet taideohjaajat hyvin vastaan. Mielestäni on tärkeä, että luokanopettaja ja taideohjaaja keskustelisivat ennen työpajoja omista rooleistaan luokassa. On hyvin paljon sekä opettajan että taideohjaajan persoonasta kiinni, millä tavoin he luokassa käyttäytyvät. Omat tavoitteet ja tavoitteet olisi hyvä käydä läpi ennen yhteistyön alkamista.

Taideohjaajien tavoitteet projektissa olivat hyvin samanlaisia. Taideohjaajat haluavat viedä eteenpäin lapsille omaa taiteenlajiaan. Taideohjaajat pitivät myös tärkeänä monitaiteisuuden toteutumista. Osa toivoi koulutusta monitaiteisuuden käsitteen avaamiseksi. Luokanopettajat pitivät tärkeänä projektin tuomaa piristystä lukujärjestykseen. He eivät pitäneet monitaiteisuuden merkitystä ja sen toteutumista projektissa tärkeänä.

Taideohjaajien ja luokanopettajien välillä näkyy selkeä mielipide-ero monitaiteisuuden merkityksen suhteen. Taideohjaajat pitävät sen toteutumista yhtenä projektin kulmakivenä. Luokanopettajat eivät koe tärkeänä sen toteutumista. Tämä mielipide-ero on mielestäni yksi suurimpia kompastuskiviä projektin suhteen. Kulttuuriaitta haluaa kehittää projektia monitaiteisempaan

suuntaan ja sen toteutuminen koetaan tärkeäksi. Mielestäni olisi tärkeää kysyä onko projektissa tärkeämpää monitaiteisuuden haasteen toteutuminen vai taideohjaajien ja luokanopettajien välinen yhteistyö? Nykyinen malli jakaa taideohjaajia ja luokanopettajia eri suuntiin. Erilaiset tavoitteet projektissa vaikuttavat lopputulokseen.

Jotta lopputulos olisi mahdollisimman hyvä, olisi mielestäni hyvä järjestää pienimuotoinen koulutus monitaiteisuuden käsitteen avaamiseksi. Tärkeää olisi, että koulutukseen osallistuisi taideohjaajien lisäksi myös luokanopettajia. Näin kaikille toimijoille avautuisi yhtenäinen käsite monitaiteisuudesta. Tavoitteena tulisi olla myös luokanopettajien ymmärryksen lisääminen koskien monitaiteisuutta. Tällöin käsite ei jäisi vain hienoksi sanaksi. Toisena vaihtoehtona on järjestää koulutusta ainoastaan taideohjaajille. Tällöin kuitenkin taideohjaajien ja luokanopettajien välinen yhteistyö kapenisi.

Projektia voisi lähteä kehittämään muuttamalla sen kohderyhmää. Tällä hetkellä projektia tarjotaan sekä ala- ja yläkouluille. Mielestäni projektia voisi tarjota pienemmille ryhmille kuin kokonaisille koululuokille, joissa on parhaimmillaan 30 lasta. Pienryhmätyöskentely olisi taideohjaajien mieleen suurten luokkien sijaan. Yksi taideohjaaja ehdotti haastattelussa, että pienryhmät voisivat koostua esimerkiksi taiteen perusopetuksen ryhmistä. Näissä ryhmissä lapset ovat jo alkujaan kiinnostuneita taiteesta ja taiteen tekemisestä.

Taideohjaajat ovat pohtineet kuinka hyvin monitaiteisuuden käsite avautuu lapsille. Ymmärryksen mittaaminen on hankalaa alakouluissa. Lapsilla sanat ei välttämättä riitä selittämään monitaiteisuuden käsitettä ja sen sisältöä. Mielestäni palautetta voisi kuitenkin yrittää kerätä lapsilta. Tällöin saataisiin edes suuntaa antavaa tietoa heidän ajatuksistaan monitaiteisuuden suhteen.

Nykyisellä mallilla toteutettava *Taidetta pitkin ja poikin* -projekti on Kulttuuriaita mukaan liian raskas yläkouluille. Yläkoulujen aikataulut ovat tiukemmat kuin alakouluilla. Yhtenä vaihtoehtona on muokata projektia yläkouluille sopivaksi siten, että työpajat järjestettäisiin koulupäivän jälkeen. Tällöin ei oltaisi riippuvaisia koulun tuntijaosta. Yläkoulujen ryhmät voisivat koostua valinnaisen

taideaineen ryhmistä. Projektia tulisi tällöin muokata enemmän kerhomaisempaan suuntaan, jossa ryhmä kokoontuisi esimerkiksi kerran viikossa.

Yhtenä ajatuksena haastatteluista ilmeni *Taidetta pitkin ja poikin* -leirin mahdollisuus. Viikonlopun mittaista leiriä voisi tarjota niin alakouluille kuin yläkouluille tai taiteen perusopetuksen ryhmille. Leirin aikana aikaansaadut teokset tuotaisiin esiin ihmisten nähtäväksi, esimerkiksi taidenäyttelyn muodossa. Tällöin monitaiteisista teoksista pääsisi nauttimaan mahdollisimman moni.

Haastateltavat kokivat yhdeksi projektin ongelmaksi aikataulutuksen vaikeuden. Projektissa on parhaimmillaan yhdeksän taideohjaaja yhtä luokkaa kohden. Taideohjaajien tulee päättää aikataulutuksesta keskenään sekä luokanopettajan kanssa. Mielestäni projektin rakennetta voisi muuttaa siten, että työpajat keskittyisivät joko yhden päivän mittaiseksi kokonaisuudeksi tai kerran viikossa kokoontuvaan ryhmään. Myös viikonlopun kestävä taideleiri olisi yksi mahdollisuus toteuttaa projekti. Nämä vaihtoehdot helpottaisivat aikataulutuksen suunnittelua.

Uuden toimintamallin rakentaminen helpottaisi myös freelancer -pohjalta toimivia taideohjaajia. Näillä taideohjaajilla saattaa olla useampia työnantajia yhtä aikaa ja nykyisellä mallilla toteutetun projektin suunnittelu ja aikataulutus vie monia ilmaisia työntunteja. Kulttuurianta on ollut myös huolissaan samojen taideohjaajien jaksamisesta projektissa vuodesta toiseen.

Haastatteluista kävi ilmi, että projektissa toimijat toivovat työpajakokonaisuuksien tarkempaa raportointia. Tämä on myös Kulttuuriantan toive. Mielestäni raporteja tulisi koota yhteen esimerkiksi Kulttuuriantan nettisivuille. Sivut olisivat kaikille projektissa toimijoille sekä Kulttuuriantan työryhmille avoimet. Tällöin taideohjaajat pääsisivät kurkistamaan muiden työpajoihin ja oppi välittyisi sitä kautta myös uusille taideohjaajille. Luokanopettajat voisivat hyödyntää sivustoa omassa opetuksessaan

keräämällä ideoita työpajoista. Näin monitaiteinen työ voisi jatkua työpajan jälkeen luokissa, mikä on myös taideohjaajien toivomuksena.

Jotta saataisiin kattavampi kuva *Taidetta pitkin ja poikin* -projektissa toimijoiden mielipiteistä, tulisi kerätä palautetta useammilta henkilöiltä. Opinnäytetyöni ongelmaksi muodostui toimijoiden vähäinen innostus haastattelua ja sähköpostikyselyä kohtaan. Olisin erityisesti toivonut palautetta projektin toimivuudesta luokanopettajilta. Näin olisin saanut tasapainoisemman haastattelumateriaalin, jolloin olisin voinut keskusteluttaa toimijoiden mielipiteitä kattavammin.

4.3 Pohdinta

Vuonna 2004 tehdyssä kyselytutkimuksessa kysyttiin Jyväskylän seudun 5 – luokkalaisilta, miksi kulttuuri on tärkeää. Vastauksiksi saatiin muun muassa; ”*Se rauhoittaa mielialaa*”, ”*Taiteesta saa ideoita*”, ”*Kulttuurista saa hupia ja elämyksiä*”, ”*Se pitää ihmisen kunnossa*”. (Jyväskylän seudun lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 2005, 39.) Näitä seikkoja *Taidetta pitkin ja poikin* –projekti haluaa monitaiteisissa työpajoissaan painottaa. Koen itse lapsille suunnatun kulttuurin tärkeäksi lasten hyvinvoinnin ja kasvun kannalta. Lasten hyvinvoinnin kannalta lastenkulttuurin kehittäminen on aina ajankohtainen asia.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kehittää *Taidetta pitkin ja poikin* -projektia sen toimijoiden ajatusten pohjalta. Pyrin luomaan katsauksen projektiin sen toimijoiden silmin. Haastattelujen pohjalta halusin herättää ajatuksia Kulttuuritaitassa sekä *Taidetta pitkin ja poikin* -työryhmässä projektin toimintamallin kehittämiseksi.

Haastattelin kolmea taideohjaaja ja yhtä luokanopettajaa. Sähköpostikyselyyn vastasi yksi luokanopettaja sekä yksi taideohjaaja. Työtäni rajoitti luokanopettajien vastauksien vähyys ja toisaalta suppeus. Taideohjaajien haastatteluista sain runsaasti materiaalia. Haastattelumateriaali oli siis

jokseenkin epäsuhdassa toisiinsa. Joiltakin haastateltavilta tuli hyvin paljon palautetta, kun toisilta puolestaan vähemmän.

Jäin pohtimaan, missä määrin luokanopettajien vähäinen innostus haastatteluun ja sähköpostikyselyyn vastaamiseen johtui vähäisestä kiinnostuksesta projektin kehittämiseen. Tarjosin luokanopettajille monia eri mahdollisuuksia vastaamiseen joko sähköpostin tai teemahaastattelun muodossa. Tarjosin myös mahdollisuutta palautteen antoon keväällä 2008 sekä kesällä ja vielä viimeisen kerran syksyllä. Monien tutkimuksien ongelmana on juuri se, missä määrin kohdejoukko on kiinnostunut ilmiöstä tai miten tutkija saisi motivaation heräämään (Hirsjärvi & Hurme 1988, 46).

Taideohjaajilta ja yhdeltä luokanopettajalta teemahaastatteluilla kerätty runsas palaute toi vastauksia tutkimuskysymyksiin. Teemahaastattelut toteutettiin keskustelunomaisina, minkä tuloksena haastateltavilla syntyi monia kehitysideoita haastattelujen aikana. Palautteen kautta sain viitteitä siihen, miten projektia voidaan kehittää toimivampaan suuntaan.

Opinnäytetyöni lisäsi tietoa *Taidetta pitkin ja poikin* -projektin ongelmakohdista. Projektin haasteena on monitaiteisuuden toteutuminen työpajoissa. Haastateltavilta löytyi eriäviä mielipiteitä monitaiteisuuden merkityksestä projektissa. On selvää, että käsitettä tulisi avata enemmän projektissa toimijoille, jotta saataisiin yhtenevä ajatus, mitä on monitaiteisuus.

Haastatteluilla saatiin kerättyä ajatuksia toimijoiden toiveista tulevaisuuden suhteen. Käytännössä tätä palautetta voidaan hyödyntää suunniteltaessa vuoden 2011 projektin toimintamallia. Keväällä 2010 projekti toteutetaan päivän kestäväenä työpajakokonaisuutena. Uskon, että teemahaastatteluiden ja sähköpostikyselyjen avulla keräämäni tieto tukee projektin kehittämistä jatkossa.

5 TAIDETTA PITKIN JA POIKIN -PROJEKTIN TULEVAISUUS

Keväälle 2010 ei ole tulossa vanhalla mallilla toteutettavaa *Taidetta pitkin ja poikin* –projektia. Kulttuurianta tarjoaakin nyt *PitkinPoikinPäivän*. Päivän ohjelman juuret ovat vahvasti *Taidetta pitkin ja poikin* –mallissa sekä kansalaisopiston järjestämässä *Taiteiden illoissa*. Yhteiskumppaneina ovat edelleen taiteen perusopetuksen yksiköt. Tällä tiiviimmällä toimintamallilla pyritään vahvemmin yhdistämään eri taiteenlajeja. Tavoitteena on yhdistää eri taiteenlajeja enemmän materiaalien ja aineksen tasolla, ei pelkästään yhteisen teeman muodossa. (Kesäniemi 2009.)

Koulupäivän kestävässä työpajassa tutustutaan eri taidelajien yhtymäkohtiin ja erityispiirteisiin yhteisen teeman avulla. *PitkinPoikinPäivässä* on läsnä lasten lukumäärästä riippuen 4–6 eri taiteen perusopetusta antavan yksikön edustajaa. Lapset jaetaan 10–15 hengen ryhmiin, jotka osallistuvat vuorollaan neljän eri taidelajin työpajoihin. Taidepäivää tarjotaan 4.-luokkalaisille. (Kesäniemi 2009.)

On mielenkiintoista seurata kuinka uuden toimintamallin kokeilu onnistuu. Opinnäytetyötäni tullaan käyttämään Kulttuuriantan internetsivuille kevään 2010 aikana avautuvan lastenkulttuuritietopankin *Taidetta pitkin ja poikin* -menetelmäoppaassa. Opinnäytetyötäni tuloksia tarkastellaan myös keväällä 2010, *Taidetta pitkin ja poikin* –työryhmän kokoontuessa pohtimaan projektin jatkoa.

LÄHTEET

Eskola Jari & Vastamäki Jaana 2007. Teoksessa Aaltola Heikki (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakkola Kirsti, Laitinen Sirkka & Ovaska-Airasmaa Mirja 1991. Lasten taidekasvatus. Tekijät sekä kirjayhtymä Oy.

Hirsjärvi Sirkka & Hurme Helena 1988. Teemahaastattelu. 4.painos. Helsinki.

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Jyväskylän seudun lastenkulttuuripoliittinen ohjelma, 2005. Jyväskylän kulttuuripalvelukeskus. Jyväskylä.

Kesäniemi, Elina 2009. Taidetta pitkin ja poikin kehittämissuunnitelma. Email katri_tar@hotmail.com 20.8.2009

Kesäniemi Elina 2009. Taidetta pitkin ja poikin kehittämissuunnitelma. Email katri_tar@hotmail.com 13.10.2009

Kulttuuriaitta –perustietoa lastenkulttuurikeskuksen toiminnasta kansallista arviointia varten. 2008.

Kuula, Arja, 1999. Toimintatutkimus – Kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere.

Kuula, Arja, 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä.

Opetusministeriö 2009. Viitattu 3.11.2009.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_114_opm29.pdf?lang=fi

Opetusministeriö 2009. Viitattu 3.11.2009.

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistavaevakoulutus/taiteenperusopetus/?lang=fi>

Pääjoki Tarja 1999. Reittejä taidekasvatuksen kartalla Taidekäsityksen merkityksistä taidekasvatusteksteissä. Kampus kustannus/Jyväskylän yliopiston julkaisusarja. Jyväskylä.

Taikalamppu. Lasten kulttuurikeskusten verkosto. Opetusministeriö. Viitattu 13.10.2009.

<http://www.taikalamppu.fi/>

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005. Opetushallitus. Helsinki

Valli Raine 2007. Teoksessa Aaltola Heikki (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus. Jyväskylä

LIITTEET

Liite 1: Työpajojen tuntirakenne -esimerkkejä

luokka A

1. tapaamiskerta 2 h: kuvataide, sanataide, musiikki
2. tapaamiskerta 2 h: kuvataide
3. tapaamiskerta 2 h: sanataide
4. tapaamiskerta 2 h: musiikki
5. tapaamiskerta 2 h: kuvataide, sanataide, musiikki

luokka B

1. tapaamiskerta 2 h: käsityö, teatteri, tanssi
2. tapaamiskerta 2 h: käsityö, teatteri, tanssi
3. tapaamiskerta 2 h: käsityö, teatteri, tanssi

luokka C

1. tapaamiskerta 2 h: kuvataide
2. tapaamiskerta 2 h: kuvataide
3. tapaamiskerta 2 h: kuvataide
4. tapaamiskerta 2 h: sanataide
5. tapaamiskerta 2 h: sanataide
6. tapaamiskerta 2 h: sanataide
7. tapaamiskerta 2 h: musiikki
8. tapaamiskerta 2 h: musiikki
9. tapaamiskerta 2 h: musiikki

luokka D

1. tapaamiskerta 2 h: käsityö
2. tapaamiskerta 2 h: käsityö ja teatteritaide
3. tapaamiskerta 2 h: teatteritaide
4. tapaamiskerta 2 h: teatteritaide ja tanssi
5. tapaamiskerta 2 h: tanssi
6. tapaamiskerta 2 h: tanssi ja käsityö

Liite 2: Haastattelulomake

Taustatiedot

1. Kauan olette olleet mukana projektissa?
2. Oma erikoisosaamisenne?

Kokemukset

3. Kuvaile aiempia kokemukset projektista?
  - vuosi?
  - työpari?
4. Millaisia kokemuksia toimijoiden välisistä suhteista?
  - a. opettaja-taiteilija
  - b. taiteilija-taiteilija
  - c. suhde kulttuuriaitaan

Tavoitteet

5. Tavoitteet projektissa?

Monitaiteisuus

6. Miten monitaiteisuuden haaste toteutuu?

Haasteet

7. Projektin ongelmakohtat?

Mahdollisuudet

8. Kehitysideat?
9. Toive/unelmakysymys:

Kuvitellaan tilanne, missä Taidetta pitkin ja poikin -projektin toteutuksella ei olisi minkäänlaisia rajoituksia ja kaikki olisi mahdollista. Millainen olisi sinun unelmien Taidetta pitkin ja poikin -projekti?